

NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA

Izhaja vsak
petek.

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih ulicah
št. 2.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 3.—
pololetna . . . „ 1.50
četrletna . . . „ 0.75
Posam. šte. „ 0.10

Štev. 2. V LJUBLJANI, dne 14. decembra 1906. Leto II.

Cokljo proč.

Veselo je bilo delavstvo, veselo ljudstvo. Božič bi nam prinesel res pravo božično darilo, našo sveto pravico, za katero smo se borili toliko vrsto let sem: splošno volivno pravico!

A dohajajo poročila, ki nam vele, da mora biti ljudstvo in pred vsem delavstvo pripravljeno še na nadaljni boj za svete svoje pravice.

Predno postane postava splošna in enaka volivna pravica, jo mora po naši ustavi še potrditi gosposka zbornica. Grofje, knezi, baroni in razni »zaslužni« ljudje sede v njej. Že ime »gosposka« pove vse. Gospodje v njej, ki imajo stik in občujejo z gospodji in s sebe vrednimi ženskami, ne pa z ljudstvom.

In ta gospoda je izbrala iz svoje srede »najpametnejše« gospode, da se posvetujejo o splošni, po poslaniški zbornici sklenjeni splošni volivni pravici. Možem nikakor ne gre v glavo, da bi imel priprosti delavec glede na postavodajo ravno toliko pravice, kakor vsak

grof ali knez. Sklenili so zato v seji svoje komisije, da so za splošno volivno pravico, niso pa za enako. Izjavili so, da, ki doseže gotovo vrsto let, imej pravico do več glasov.

Sicer je to zdaj le še sklep komisije. Gosposka zbornica sama še ni govorila. A v gosposki zbornici imajo navado, da prikimajo, če kaj sklene izvoljena komisija.

Delavstvu bi pa to pokimanje nikakor ne bilo in ne sme biti všeč. Pripravljeno mora biti za vsak slučaj in ne sme nikakor pripustiti, da bi potomci predstoletnih cestnih roparjev, ti domišljivi, zadolženi, propadli plemiči liki njihovi predniki uropali ljudstvo pravic.

Preroki nismo in nočemo biti. Vemo pa, da delavstvo in ljudstvo ni nikakor voljno, da bi plava kri in njeni oboževalci zavirali pravico ljudstvu.

Vladar je večkrat odločno izjavil, da hoče splošno in enako volivno pravico. In po njem imenovani člani gosposke zbornice jo hočejo zdaj prepričati.

Vedno se baha plemstvo, da le ono je prav za prav opora vladarjev. Sicer uči zgodovina drugače. Ob nevarnih trenutkih je stisnilo plemstvo še vedno rep med noge in se bahalo s svojo zvestobo le ob srečnih časih. Žrtev ta propali modrokrvni rod ne pozna. Le v bahariji so plemiči veliki in pa v zapravljanju. Prav povsod pa zavirajo zdrav ljudski razvoj.

Javnost sicer še ne veruje, da gosposka zbornica odkloni enako in sklene večglasovno neenako volivno pravico.

Pravico po postavi ima sicer ta v gosposki zbornici zbrana gospoda, de deluje ljudstvu v škodo. A naj to le stori. Spletla si bo sama

vrv, s katero ji bo zadrignio ljudstvo vrat do vsakega vpliva.

In če sklene ta jara gospoda volivno presnovo proti ljudski volji, naj ve, da potem ne bo več bučal po naši državi le glas po enaki volivni pravici, marveč tulil bo vihar ogorčenega in ogoljufanega ljudstva: »Proč z gosposko zbornico!« »Proč s cokljo!«

Z lastnimi močmi.

Za tobačno delavstvo.

Dunaj. Izredno glavno zborovanje »Zveze avstrijskega krščanskega tobačnega delavstva«. Mlada strokovna organizacija krščanskega tobačnega delavstva je lahko ponosna na svoje dosedanje delo in na svoje dosedanje uspehe. Nad 3000 članov je že zbranih zdaj pod krščansko zastavo. Rekel bi kdo, da to ni veliko, a nam se pa le zdi, da pomenja to število nepričakovan uspeh. Brez vsakega tajnika, ki naj bi se pečal le z organizacijo in brez lastnega glasila pomenja to že nekaj. Saj tako hvalisana socialno-demokratska zveza kljub svojemu plačanemu tajniku in kljub svojemu glasilu tudi nima dosti nad 5000 članov. Ne zastaja naše združeno tobačno delavstvo prav nič ze socialno-demokratskim, ker če k 3000 članom naše Zveze prištejemo še člane našega ljubljanskega »Podpornega društva«, dobimo precej enako število združenega našega delavstva. Ponosni smo lahko na dosedanje »Zvezine« uspehe tembolj, ker so vodil posle Zveze delavci in delavke sami. Po zadnjem občnem zboru je ustanovila naša Zveza pet podružnic, štiri društvene shode in izročila dve spomenici glavnemu ravnateljstvu, tri pa finančnemu ministrstvu. Nastopila je Zveza glede na opusti-

Janez Korenčan.

Iz globin . . .

Dve medli žarnici sta blesteli ob koncih dolge predmestne ulice. Mrzla decemberska noč je v pišu burje bajila svoje žalostne bajke; tutam se je dvignil valček suhega snega . . . tutam je zaropotala opeka na strehi . . .

Čez konec ulice je stopila mlada žena z razpletenimi lasmi. V siju medle žarnice je bil njen obraz kakor izklesan iz belega mramorja; brez krvi njena koščena lica, brez ognja njene globoke oči . . .

Z rujavo in na konceh strgano ruto si je zavila razgaljeni vrat, razpletene lase pa je vrgla čez uho, ker je zavila decemberska burja preko ogla in je bilo mraz, da je škripal sneg pod nogami. »Brrr . . .« Žena je stekla opotekaje se po ulici, da se razgreje.

»Brrr . . .« Znan, pijan moški glas je čula za seboj, in še urneje je stekla po ulici; strah jo je bilo neznanega pijanega glasu.

»Ho-ój, Cilka, ho-ój . . . Ti ženka moja, jaz tvoj mož . . . ho-ój.«

Trepetala je žena vsled mraza in vsled bojazni pred onim, ki se tam koncem ulice opoteka za njo in dviga pijano pest.

Še par korakov . . . še en korak . . . žena je stopila v ozko vežo. Nad stopnjicami, ki so peljale v klet, je svetila zakajena svetilka. Iz kleti se je dvigal dušič smrad po žganju.

Prestrašila je ženo trda kletev in glušič krohot, ki se je slišal iz kleti, ali vendar . . . osrčila se je in je stopila počasi na prvo stopnjico navzdol, navzdol . . . krik in vik ji je brnel na uho.

Vstopila je. Črne in pijane oči so ji zrle z vseh strani v zakriti obraz. Tam v kotu je stal prihruljeno majhen deček in se je jokal. Stopil je k ženi krčmar.

»Kaj pa ti tukaj, ciganka? Ali imaš denarja?«

Posegla je s premrlimi prsti pod rujavo ruto in je ponudila svetel groš. Bil je njen zadnji božjak; kako lepo je zablestel v debeli krčmarjevi roki.

Čez dolgo, dolgo časa ji je prinesel krčmar malo sklenico. Krčevito jo je oprijela in je pila. Iz levega kota se je čul zaničljiv posmeh in črne oči so se vsesali v njena bleda lica. V desnem kotu pa je stal prihruljeno majhen deček in je jokal. V istem trenutku so se škripaje odprla debela vrata; pijanec je stal pod stopnjicami in je pel.

»Ti ženka moja, jaz tvoj mož . . .«

Vzdrhtela je žena, da se ji je polilo žganje iz steklenice; plašno je pogledala proti durim.

»Ho-ój, Cilka, ho-ój . . . ali veš, da si moja žena, Cilka-á-á?«

Stal je ponosno pred durmi in strašno so mu iskriale oči. Dvignil je klobuk raz čela in je stal trdno, kakor bi ne bil pijan.

»Ne, nisi moja žena . . . vlačuga si!«

Omahnila je žena ob mokri zid in je zahtela. Vse oči so se preplašeno ozrle vanjo. Deček v desnem kotu je boječje jokal.

In stopil je pijanec k njej in jo jo dvignil. Z debelimi rokami je objel njen mramorni obraz in jo gledal v njene udrtne oči.

»Taka si torej, ti moja Cilka? . . . Ali veš, kako si jokala na poročni dan, ko sem se jaz le nekoliko vpijanil in sem ti rekel trdo besedo? Lepa moja žena si bila tedaj . . . zdaj pa, Cilka, z Bogom! Minili so lepi časi in se ne povrnejo več: jaz sem pijanec in ti si vlačuga . . .

Zaiskrile so mu vnovič divje oči in pljunil je v njen mramorni obraz.

»Fej!«

Vrgel je ob zid svojo ženo in je šel. Debela vrata je zaloputnil za seboj . . .

Ona je ždela na tleh ob mokrem zidu in je ječala. Tutam se je sklonil ta ali oni k njej, da jo je pogledal z lokavimi očmi . . .

tev V. kategorije in na zvišanje plač. Pretekli petek je predstavil finančnemu ministru Zvezino deputacijo, ki je prosila, naj dobi izboljšane pokojnine že vpokojeno tobačno delavstvo. Minister je obljubil, da hoče proučiti stvar. Nadalje je nastopila Zveza za nastavljenje tvorniških zdravnikov, kar bi razbremenilo tvorniške bolniške blagajne za 26.000 kron. — Dohodkov je imela Zveza 3337 K 24 h, stroškov pa 2209 K 66 h, iznaša torej preostanek 1127 K 58 h. Pomniti moramo, da so Zvezine podružnice dozdaj prispevale le 20 odstotkov svojih donoskov. Da se pa olajša delo podružnicam in plačilnicam, se je pa sklenilo, da prispevajo odslej podružnice Zvezi 80 odstotkov, same pa razpolagajo za lastno upravo z 20 odstotki. Soglasno se je nato sklenilo, da nastavi Zveza lastnega tajnika. To je nujno potrebno, ako se hoče, da bo Zveza res mogla napredovati. Plača nastavljenemu novemu tajniku se je določila z mesečno 65 goldinarji, kar je glede na dunajske razmere beraško nizko, in je novi tajnik Ullreich res nesebičen človek, ker je za tako malo plačo prevzel vse posle tajništva naše strokovne zveze. Sklep, da se nastavi tajnik, je bil soglasen. Velevažen je tudi nadaljni sklep, da prične s 1. januarjem 1907 izhajati glasilo naše »Zveze avstrijskega krščanskega tobačnega delavstva«. List je zelo potreben in ga seveda toplo priporočamo našemu tobačnemu delavstvu, ki razume nemško. »Naša Moč« ostane pa še nadalje glasilo našega slovenskega tobačnega delavstva. Sledila so nato poročila posameznih krajevnih skupin. Splošno ogorčenje je nastalo, ko se je poročalo, da je ravnatelj linške tobačne tvornice Schwarz raztrgal neko prošnjo delavstva in da je pokazal vrata delavski deputaciji. Zborovalci so sklenili oster protest zaradi turškega postopanja tega avstrijskega uradnika s turškimi navadami. Krajevna skupina Švac je izprožila znižanje delavnega časa. V Švacu delajo od pol 7. ure do 11. ure dopoldne in od 1. ure do pol 6. ure popoldne. Odbori krajevnih skupin so se pozvali, naj delujejo za izboljšanje plač in potem za znižanje množine, ki jo mora izdelati delavstvo. Delati se mora tudi za znižanje delavnega časa, ki znaša zdaj 54 tedenskih ur. Hamburško delavstvo se je pritoževalo glede na nizke plače. Splošne pritožbe so se čule tudi glede na delavske zavarovalnice proti nezgodam. Sklenilo se je nadalje, da stopi Zveza tudi v dotiko s strokovno združenim krščanskim tobačnim delavstvom v Nemčiji. Nadalje se je sklenilo, da se nastopi za plačane praznike ob Božiču, Veliki noči in ob Binkoštih. Glede na tvorniške kuhinje se je želelo, naj bi jih generalno ravnateljstvo bolj podpiralo. Nič kaj laskava ni bila sodba glede na ljubljansko tvorniško kuhinjo. Pač bi bilo želeto, da bi nadzorovale kuhinje po svojih odborih delavke, ker uradniki pri najboljši volji ne razumejo o kuhi prav nič in ravno toliko o gospodinjstvu. Vsaj plačuje n. pr. ljubljanska tvorniška kuhinja vedno za velike množine porabljenega mleka več, kakor pa se plačuje mleko v Ljubljani kupljeno na litre, menda na ljubo lepim očem nekoga barona. Stavila se je tudi zahteva, naj odpravijo sklicevanje (Vorlesung), kjer še obstoje. Tu smo izvedeli, da sklicevanje ni povsod, kar dokazuje, da je tudi v Ljubljani popolnoma nepotrebno in navadna sitnost delavstvu. Jako lepe stvari so se poročale o cvitavski tvornici in o njeni bolniški blagajni. Zdravniku se je neka delavka le nasmehljala in je prišla zato v disciplinarno preiskavo. Bolniške blagajne odbor ni imel lani niti ene seje. Tudi ni dovolilo »vzorno« hainburško tvorniško ravnateljstvo upogleda v račune. V Hainburgu je 2200 delavcev in delavk s tremi zdravniki, a bolniške postrežnice nimajo. — Tako lepo započeta strokovna organizacija kršč. tobačnega avstrijskega delavstva ima brez vsakega dvoma lepo bodočnost. Z delavskimi lastnimi močmi ustanovljena, po delavstvu samem vodena, je dosegla že jako lepe vspehe. Z vrejeno pisarno se bo storilo še več. Z mirnim srcem jo priporočamo. Imponirali so nam odposlankinje in odposlanci tobačnega delavstva, ki so stvarno, brez strahu in odkrito obrazlagali svoje težnje in zahteve. Zato pa: Zavedno tobačno delavstvo v našo »Zvezo«!

Čudne razmere vladajo pri nas v tovarni glede na ženske, ki so noseče. Imamo namreč v tovarni posebni oddelček žensk, katere snažijo tlak po oddelkih. Tu se jemljejo v porabo, dasi je to zelo težavno delo — vedno noseče ženske. Vemo za slučaj, ki se je zgodil pred kakimi 14 dnevi. Neka delavka je bila odločena, da naj

gre k »ribarcam«, navzlic svojemu stanu. Rečica se je trudila par dni in potem porodila mrtvo dete. Ali naši gospodje tega ne vidijo? Seveda, vsaj njim je pač vseeno, je li eden več ali manj na svetu. In zato tudi dotični delovodja ni nič odredil v tem oziru, ker ima v istem oddelku še sedaj dve taki ženski. Mi odločno zahtevamo, da se temu konec stori in da se na take ženske nekoliko ozira. Koliko že uboga reva pretrpi in potem opravljati še tako težavna dela, naj si vsak sam misli. In ko je toliko nesrečna, da porodi mrtvo dete, kaka žalost jo navdaja, ko se zaveda, da je po krivdi drugih njen ljubček tako nesrečen. Gotovo pride še dan plačila in takrat bomo temeljito obračunali z njimi. Delavke pozivljamo vas, da se združujete in organizirate, da ne bo nobene, ki bi ne bila v našem društvu. Delavka.

Miren (Goriško). Naše strojarsko strokovno društvo, ki se je ustanovilo še-le pred letom, prav lepo cvete in napreduje. Z redkimi izjemami so malone že vsi naši strojarji združeni v društvu. Strojariji smo zadnje leto mnogo pridobili in društvo je tudi izposlovalo, da so se nam strojarjem izboljšale plače. Naše plače so pa za sedanje razmere še vedno premajhne. Urediti se morajo popolnoma. V nekaterih delavnicah imajo boljše, v drugih pa zopet slabše plače. Zato je pa potrebno, da ostanejo strojarji zvesti svoji organizaciji. Zavedajte se nasproti njej svojih dolžnosti, pa tudi svojih pravic. Delavec, ki se ti zgodi pri delu kaka krivica, takoj naznani zadevo društvu, da stvar nemudoma preišče in se potegne za te, kakor tudi stori primerne korake. Strojariji! Na vas je, da postane vaša organizacija moč, ki je ne zlomi noben vrag. Ponosni pa bodite, ker ste delavci. Zavedajte se, da imate ravnolotiko pravic, kakor vsak drugi državljani, bodisi bogatini ali pa revež. Enaki smo vsi pred Bogom, bodimo tudi pred ljudmi!

Sava. (Delavska akademija.) V soboto in nedeljo sta bila pri nas dneva polno resnega delavstvu neizmerno koristnega dela. V soboto zjutraj smo pričeli z akademijo. Delavci s Koroškega, Goriškega, iz Vevč, Medvod in domači, kar se jih je moglo odtrgati od dela, so prihitali v šolo, ki se je pričela v dvorani društvenega doma. V predsedstvo so bili izvoljeni: Svitoslav Premrou iz Gorice, Josip Gostinčar iz Ljubljane, dr. Ehrlich iz Celovca, Ivan Nep. Gostinčar iz Ljubljane in Ravnik iz Celovca. Prvi je govoril dr. Andr. Pavlica iz Gorice o »zgodovini delavskega varstva v Avstriji«, temeljito in podučno. — Drugi Svitoslav Premrou iz Gorice o »zadružništvu in delavstvu«. Govoril je o zgodovini in razvitku zadružništva in dokazoval, kako velik pomen imajo za delavstvo konsumna društva, stavbinska društva, produktivne zadruge in kreditne zadruge, zadnje pa v zelo omejeni meri. — Popoldne je govoril prvi prof. Jarc iz Kranja o »delavski izobrazbi«. Delavcu je predvsem treba v današnjih dneh, da je izobražen strokovno in politično. Treba pa mu je tudi vedeti, kake državljanske pravice ima, kaj ima še zahtevati in kako naj jih izpolnuje. — Drugi: dr. Breclj iz Gorice o »delavski higijeni«. Predavanje je bilo velike vrednosti. Higijene danes še ne poznajo vsi. Higijena je socialna veda, ki poučuje kaj koristi in kaj škoduje zdravju. Bogatinu ni treba te vede, ker je dobro preskrbljen z dobro hrano, obleko in stanovanjem. Treba pa je delavcu, ki malo zasluži in nima vseh ugodnosti. Jako podučno je potem predaval o hrani, zraku, obleki, stanovanju in spolnem občevaranju. — Dr. Drnastia iz Gorice je predaval o »delavskem pravnem varstvu« in sicer zlasti o rudarskem zakonu. Govorniku, ki je obljubil še priti predavat, so hvaležni delavci navdušeno ploskali. — Zvečer je otvoril veselico podpornega katoliškega delavskega društva Krive, ki je vse pristrčno pozdravil. Ravnik iz Celovca je prinesel pozdrave Korošcev, Lajovic iz Vevč pa je prinesel pozdrave organizovanega delavstva v Vevčah. Dr. Krek je govoril o vzajemnosti delavstva. Do polnoči smo se izvrstno zabavali ob zvokih tamburic in ob veselem prepevanju. — V nedeljo je predsedoval »Akademiji« Glavič iz Javornika. Gostinčar je govoril o »politični izobrazbi delavstva«. Delavstvo se mora zanimati za politiko, ki je sredstvo v dosegu delavskih ciljev. Za dosego teh ciljev je treba trdnih, neizproslih in previdnih moč. Predavanje je bilo sprejeto z velikim navdušenjem. Nato je govoril dr. Krek o »zgodovini delavske organizacije in strokovnih društvih«. — Na »Akademijo« je prišlo tudi par brzojavnih pozdravov. — Popoldne ob dveh je bil lep po-

litičen shod, ki je pri njem govoril Gostinčar o pomenu splošne in enake volivne pravice za delavstvo. Ob štirih je pa imelo »Strokovno društvo« mesečno predavanje; tu je govoril dr. Krek o važnih zadevah delavstva kranjske industrijske družbe. Strokovno društvo se v toliko izpremeni, da bodo mogli pristopiti tudi koroški tovariši. — Delavska »Akademija« je vzbudila pri nas novo življenje. V soboto smo morali delati; domačinov je moglo le malo priti poslušat; zato je bila pa v nedeljo velika dvorana natlačena polna. Že v soboto zvečer se je veselica zelo lepo zvršila. Humer Fabinčeva komanda ne vleče. Zabavijice v »Narodu« so preneumne, da bi govorili o njih. Pameten delavec ne gre z liberalci; to je pribito. Tudi Kopač in Kristan, ki sta pričela zadnji čas tako pogosto prihajati k nam, se bosta prepričala, da sta prepozna. Delavci ne bodo pozabili kdo se je dozdaj brigal zanje, kdo skrbi za njihovo izobrazbo in kdo je vzbudil v njih združeno moč. Jesenice so postale po akademiji nekako središče samostojnega slovenskega delavstva. Goričani in Korošci so prišli k nam kot prijatelji; pristrčno zvezo smo sklenili z njimi, ki je njihče ne raztrga. Iskreno pa zahvaljujemo zlasti požrtvovalne predavatelje iz Gorice, ki so s svojim prihodom med nas in s svojimi predavanji utrdili našo pošteno krščansko slovensko delavsko zavest. Nikoli jih ne pozabimo!

Ljubno. (Štajersko.) Lep uspeh naših gozdnih delavcev. Letošnji spomlad so štajerski in zgornjeavstrijski gozdni delavci v državnih in v gozdih verskega zaklada pristopili v katoliška delavska društva, kjer so izdelali načrt o izboljšanju svojega stanja. Dne 19. marca letos sta vodila poslanca Schoiswohl in Baumgartner veliko zastopstvo lesnih delavcev k poljedelskemu ministru Buquoiju, kateremu so vročili prošnjo za izboljšanje. Dne 14. novembra letos je obvestilo poljedelsko ministrstvo gozdnega ravnateljstva na Dunaju in v Gmundnu, naj izboljšajo dohodke gozdnim delavcem. Plače stabilnim delavcem v neuberškem-marija-celjskim gozdu se zvišajo od 1 K 90 v. na 2 K 10 v. za delavce in za voditelje partij od 2 K 10 v. na 3 K 30 v. Preddelavcem so izboljšali na dan za 20 v., profesionistom pa za 10 v. pri šihlu. Mojstrom so zvišali plače od 6 na 64 kron. Delavci, ki delajo proti pogodbi, dobe 2 odstotka odškodnine za vporabo orodja. Erar v prihodnje tudi nabavi sani z orodjem vřed. Nadalje dobe svoji (žena, starši), ako mora gozdni delavec k orožnim vajam, 1 krono na dan odškodnine. Navedena določila so veljavna tudi za gozdne delavce v gozdih verskega zaklada in pa v gozdih gmundenskega gozdnega ravnateljstva. Oni neštabilni gozdni delavci, ki se poškodejejo pri delu, dobe med boleznijo popolno plačo. Za gozdne delavce v Saizkamergutu so pa zaradi mnogih toplic dovolili draginjske doklade od 10 do 30 odstotkov plače, kadar stane hl rži štiri tedne nad 16 K 28 vin.

Med brati in sestrami.

Idrija. Kristan piše v svojem »Napreju« z dne 4. decembra: Za smeh in kratak čas. V nekem zakotnem lističu, ki je izšel dne 16. novembra 1906 (!) čitamo sledečo kratkočasnico: *V o b r a m b o.* Ker se menda razno govori po Idriji, kakšno vino je kupilo kršč. gosp. društvo itd., zraven pa pristavlja. Ker smo se mi zelo nasmejali, ko smo to prečitali, privoščimo to tudi drugim. V današnjih trudnih dobah je smeh redek, in kar smeh proizvodi, je zato zelo dobrodošlo. Še večji smeh bi seveda vzbudila silka, kjer bi bil prizor: kako poskuša 27 odbornikov na strojčke vino — fotografiran! Radodaren pa mora biti tudi dotični kmet, ki da vzorcev za 27 odbornikov. Ja, ja, je že tako! No, smešno se zdi Kristanu, ko imajo pri kršč. gosp. društvu vsi odborniki enake pravice. Nam se pa zdi še bolj smešno, da se današnje dni, ko so delavci res že nekoliko organizirani, dobi še kako tako konsumno društvo, da ima vso pravico poskušati in kupovati le ravnatelj, ne pa vsi odborniki, ali pa ako tako društvo med letom razproda za več tisoč kron inventarja, pa da ga ravnatelj v svojem računskem zaključku izkaže le za enajst kron, nato pa odborniki in člani le molče in ne vprašajo, kje je denar od prodanega inventarja. No, no, pa že mora biti tako! — Pri nas imamo v čipkarski šoli zelo surovo učiteljico po imenu Sedej; ona namreč postopa z domačimi čipkari-

camo zelo surovo ter jih zmerja z raznimi besedami. Priporočamo vodju te šole, g. Vogelniku, da jo za enkrat dobro okara. — V nedeljo, t. j. 9. t. m. je bil pri Didiču shod katoliškega političnega društva za idrijski sodni okraj, na katerem se je zbralo ljudstva polno dvorano, kljub zelo neugodnemu vremenu so se ga vdeležili tudi zastopniki z vse okolice, prišel je tudi Kristan s svojo gardo 8 mož, ter tudi s par pomagači liberalci; no, ravno prav, slišal jih je, da še nikoli ne toliko, kar je v Idriji, drugače se je shod mirno obnesel, pristopilo je isti dan okoli sto članov.

Trbovlje. Sv. Barbaro je obhajalo delavstvo tudi letos z službo božjo in običajno paradno v nedeljo, 9. t. m. Ločeni so šli člani »Podpornega društva« v uniformah z društveno godbo in zastavo na čelu, in socialni demokrati k cerkvi in nazaj. Popoldan je bila zabava v gostilnah. — Plačilni dan je bil dozdej za delavstvo nedelja po 12. vsakega meseca. A odslej se izplačuje redno 17. vsakega meseca, neglede ali je nedelja ali delavnik. Ta izprememba je pametna, ker če se prejema plača ob delavnikih ostane knapu več v žepu, kakor če dobimo denar v nedeljo, ko so gostilne tako vabljive. Oštirjem seveda ta odredba ni povšeči. — Panzionirani rdečekrvatnik Linhart še v svoji novi nemčurski službi ne more pozabiti Trbovelj. Najbrž mu noče iz spomina ona strašna zadnja noč v Trbovljah, katero je prebil v špekamri in kjer je bojda videl ob istem času mesec in blisk in občutil tresk... Uh! uh! To noč bi lahko še prištel k »Tisoč in ena noč«, tako zanimiva je bila. Kako se pač časi in nazori izpreminjajo! Še v Trbovljah je Korlček »farje« smrtno sovražil, a potem gre v Ptuj za urednika najbolj klerikalnega lista, ki v vsaki številki privošči par »farjev« svojim backom v hrano. Kaj vse more postati iz socialnega demokrata?! — Bivši tajnik rudarske »Unije«, znani Mlakar, ki je prestal kazen za svojo nepravilno gospodarstvo z denarjem, je sedaj čisto na suhem. Nikjer ne dobi službe. Ponudil se je tukajšnjemu rudniku, pa ga, kakor umevno, ne sprejmejo, ponudil se je v Keilah, kjer je služboval prej, pa tudi tam ga ne marajo. Bridka usoda socialističkega vodja!

Iz Vevč. Bližajo se nam veseli božični prazniki. A mi vevški delavci se jih nič kaj ne veselimo. In zakaj? Čuje se, da bi vodstvo rado nadomestilo izgubo, katera bi morda nastala raditega, ker bi v praznikih tovarna počivala, s tem, da bi namreč v nedeljo pred prazniki delali. Ali si more še kaj izmisliti naše ubogo vodstvo? Mi delavci dobro vemo, kje naše uboge kapitaliste čevelj tišči. Vzeli bi nam radi še nedeljo. Tu mora prenehati vsak pardon! Edinega dneva, ki ga ima ubogi trpin, bi nas radi oropali, da bi si na ta način mogli malo skrpiti svoj vedno strgani judovski žep. Če vodstvo ne spoštuje praznikov in nedelj, jih spoštuje pa tem bolj delavstvo, ki si te svetinje ne da iztrgati. Delavci, ki bi v to privolili, imenujemo mi javno zločince in roparje, kateri bi nas oropali še te časti, da bi niti ne mogli zadostovati svojim verskim dolžnostim. Na noge tedaj, zavedni delavec, dvigni sedaj svoje pesti, ko te z vso silo tlači kapitalizem, ki te je umoril telesno in sedaj te hoče še duševno.

Krvoses kapitalizem.

Iz Litije. Eno leto že izhaja »Naša Moč«, delavsko glasilo, a ni še bilo v nji nobenega dopisa iz Litije, dasi sta tu dve tovarni, ena topilnica in ena predilnica. Morda bi skoraj kdo mislil, da so tu za delavce jako zlate razmere in tako lepe plače, da delavstvo niti vzroka nima se pritoževati, ako bi nas v tem oziru ne bili že nekateri dopisi v »Domoljubu« podučili drugače. Menda je gosta savska megla vzrok, da se delavcem niti toliko ne izbistri razum, da bi vsaj v časnikih potožili svoje gorje, ki ga morajo prenašati, a žalostno je vsekakor, da se delavci niti za svoje razmere ne brigajo dosti. O topilnici ni slišati dosti, dasi tudi tu ni vse tako v redu, kot bi imelo biti, vendar tu se vsaj dá živeti in trpeti, vsaj prenašati. Delavstvu se je tukaj vsaj za nekoliko izboljšala plača, ki je bila pred leti običajna. Prej je zaslužil delavec zunaj, ki ni bil pri topilni peči, le 70 kr. na dan, sedaj se jim plača, če je delavec trden, priden in polnoleten 90 kr. na dan in tudi ravnanje z delavci od strani nadzornikov je vsaj nekoliko človeško. A drugače je v predilnici. Litijska predilnica je že tako znana po svojem strogem ravnanju z delavci. Iz vseh krajev sveta je že imel Švarz delavce v svoji predilnici, a nihče

ne obstane zato, ker premalo plača, zraven pa mnogo priganja k delu, in v obliki raznih kazni še od te slabe plače rad odvzame kakšno kronico. Izvedeli smo od delavcev, da je v nekem oddelku v tovarni lepak z napisom, da kdor bo le pet minut pred poldnem ali pred šesto uro zvečer se šel univat, bode za eno krono kaznovan, in to pri takšnem delu, kjer se zahteva stroga snaznost pri blagu. Da se delavec pita v najrazličnejšimi, ne ravno preveč lepimi primki od strani raznih mojstrov in nadzornikov, o tem bomo še obširnejše govorili drugikrat. Po letu je Švarz v najoddaljene kraje pošiljal svoje agente vabit delavce in delavke v tovarno, obetal jim lepo plačo in dajal celo inserate v »Domoljub« in »Slovenca«, koliko ljudje pri njem zaslužijo, in sedaj? Sedaj, ko jih ima nekoliko več, jih pa stiska, priganja k delu, in kar je še najlepše, je to, da je delavkam, katere niso mogle priti vsled slabe preje na količkaj primerno plačo na akord, katerim je poleti plačeval po 14 do 16 vinarjev na uro, sedaj to plačo vtrgal na 12 do 14, oziroma 15 vinarjev na uro. To smo čuli od več verodostojnih delavcev. Zvedeli smo tudi, da je šlo nad 30 Hrvatov proč, ker se s tako plačo tukaj niso upale izhajati, le nekaj malega hrvaških delavk, nekaj Srbov in nekaj Italijanov je še notri, a tudi ti najbrže ne bodo dolgo. Po večini so domači, slovenski delavci in delavke, in če bi ti kljub slabi plači ne vztrajali, bi moral Švarz ustaviti tovarno. In koliko stane ljudi dobivati od tako daleč, in le za par mesecev ali k večjemu pol leta, ki gredo zopet proč. Splošno se sliši izmed delavstva glas: Mar naj bi nam domačinom plačal nekoliko boljše in mi bi mu zvesto delali poleti in pozimi. Zvedeli smo tudi, da je zahvalil nekaj slabejših delavk, češ, da jih ne potrebuje, poleti pa bi bil vesel, če bi prišle nazaj, a če se bodo pozimi preživele zunaj tovarne, se bodo poleti menda tudi. Dela se, kakor pripovedujejo delavci, tudi vsaki mesec šestkrat do sedme ure zvečer. Je li to človeško, ljudi mučiti zjutraj od šestih pa zvečer do sedmih?! Nekateri, tudi ženske, pridejo po eno, do poldrugo uro daleč v tovarno in zopet zvečer domu, in v takšnem potu, kot je sedaj! Koliko takšni reveži spe in počivajo, o tem naj premišljuje kdor hoče, vsak pa mora priti do zaključka, da v takem položaju je absolutno nemogoče, da bi si pri počitku 4 do 5 ur, ki ga imajo ponoči, pridobili potrebnih moči, da bi mogli svoje delo zvrševati in ohraniti si telesno zdravje in moč. Hirajo in hirajo in kadar obnemorejo, kaj potem? Ali smrt, ali pa beraški žakel, to ostane nazadnje trpinu, ki se je trudil celo življenje za bogastvo drugih. Želeli bi, da bi se že vendar enkrat delavci zdramili in spoznali svoj žalosten položaj. Predvsem pa naj bi se bolj zanimali za delavsko gibanje tudi drugod in brali »Našo Moč«, da se bodo tako seznanili vsaj z najpotrebnejšim, kar je dandanes vsakemu priprostemu delavcu vedeti treba. To za danes zadostuj!

Miren pri Gorici. Na nedeljski naš shod, dne 2. t. m. so hoteli naši delodajalci spraviti vse svoje delavce z namenom, da bi rjovel z liberalnimi ščeneti proti svojim tovarišem in so jim celo ponujali pijače, samo da ne bi držali s svojimi delavskimi tovariši. Pa pošteno so se vrezali, kajti vsi mirenski delavci, razven 15 starokopitnežev, so bili z nami. Osobito pa zaslužijo pohvalo strojarji, ki so prišli vsi do zadnjega na shod. Med mirnskimi strojarji ni niti enega liberalca. Kakega terorizma se poslužujejo naši »delavski prijatelji« se vidi, ker je opekarna Jos. Pavletič p. d. Tinko, v ponedeljek po shodu zapodila tiste delavce, ki niso prišli na shod razgrajati in liberalnim oslom pomagati. Kaj hočemo reči k takemu počenjanju. Nič drugega, kakor pokazati liberalnim psom pasji bič...

Okno v svet.

Volitev v predstojništvo in rabsodišče delavske zavarovalnice zoper nezgode v Trstu. Dne 29. decembra t. l. se vrše dopolnilne volitve v predstojništvo, odnosno v rabsodišče delavske zavarovalnice zoper nezgode v Trstu, v kateri sedaj niti Slovenci niti Hrvatje nimajo svojih zastopnikov. **Pri predstoječih volitvah nam je Slovincem vse storiti, da si pridobimo v vodstvu in rabsodišču zavoda primerno zastopstvo.** Osnova se je v Ljubljani za te volitve akcijski odbor, obstoječ iz zastopnikov obeh slovenskih strank; obe stranki sta namreč mnenja, da gre tu za pravično občeslovensko stvar, kateri je pomoči do zmage le

ob složnem postopanju. V imenu tega odbora se obračava do naših županstev, župnijskih uradov, do obrtnikov in do zavednih Slovencev sploh z nujno prošnjo, da v svojem kraju pri obrtnikih, ki imajo svoje delavce zavarovane zoper nezgode, zberejo glasovnice, ki so bile nedavno poslane. Glasovnice naj vsak delodajalec podpiše! Imen kandidatov pa ni treba vpisati. Zbrane glasovnice je poslati na naslov: Josip Lenarčič v Ljubljani, pisarna trgovske zbornice. — Za odbor: Karol Pollak l. r. — Josip Lenarčič l. r.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani ima Vam Slovincem na tisoče pripravljenih razglednic za božične praznike in za novo leto 1907. Kupujte ob božičnih in novoletnih voščilih to slovensko blago in ne podpirajte z nakupovanjem drugih tistih svojih nasprotnikov, ki Vam žele ubogo malo dobrega bodisi za božič, dobisi za novo leto. Svoji k svojim!

Zgodovinska delavska obletnica. Dne 17. novembra je bilo 2 let, ko je v cesarjevem imenu v nemškem državnem zboru knez Bismarck naznanil, da namerava nemška vlada uvesti postave, po katerih bodo zavarovani delavci. Naša cesarska dolžnost je, da priporočamo državnemu zboru, naj pospešuje delavsko blagostanje. Besedam so tudi sledila dejanja. Nemški delavci so zavarovani tudi za starost, med tem ko se mora še avstrijsko delavstvo boriti za to svojo zahtevo.

Gregorčičev spomenik. V Gorici se je sestavil osrednji odbor za Gregorčičev spomenik, ki ima nalogo sprejemati radodarne doneske slovenskih rodoljubov, s katerih pomočjo naj bi se postavil dostojen spomenik prerano umrlemu pesniku. Načelnik odbora je deželni poslanec in odbornik profesor Ivan Berbuč. Doneske sprejema začasno izvrševalec oporoke rajnega pesnika, profesor Josip Ivančič v Gorici (P. Corno št. 8).

Zahvala.

Ker se mi vsled žalosti ni bilo mogoče vsakomur posebej zahvaliti, zahvaljujem se tem potom vsem, ki so mi ob prebitki izgubi moje žene na ta ali oni način izkazali svoje sočustvovanje.

Posebno se zahvaljujem veleč. g. župniku Zabukovcu za prijaznost in tolažilo v dolgi bolezni. Ženski Marijini družbi z Jesenic, ki je v kljub slabega vremena spremila pokojnico do groba. Zahvaljujem se vsem sorodnikom in znancem in jim kličem

Bog plačaj!

Jožef Grebenšek.

Jesenice, Gorenjsko.

AUSTRO =
AMERICANA

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
Simon na Kmetelca
v Ljubljani Koroševske ulice 26.
Dšakoverstna Pojasmila daje se brezplačno.

Ustanovljeno leta 1845.

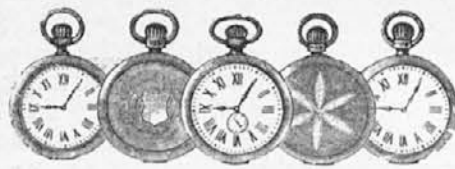
JOS. REICH

Edini zavod
za kemično čiščenje obleke ter zas-
torjev, barvarija in likanje usnja

**Poljanski nasip —
Ozke ulice št. 4.**

Sprejemališče

Šelenburgove ulice šte. 3.
Postrežba točna. Solidne cene.

Ustanov-
ljeno leta
1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2. v Ljubljani Podružnica Resljeva cesta št. 2. prej g. Jos. Černe.

Jurčičev trg št. 3, pri železnem mostu

priporoča svojo bogato zalogo
zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih
ur, verižič, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov

Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.

Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam iz-
redno veliko svojo zalogo furnitur.

Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun za
nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9

priporočata

svojo največjo zalogo zgotov-
ljenih oblek za gospode,
dečke in otroke in

**novosti v
konfekciji za dame.**

Delavci, trgovci pozor!

Slavnemu občinstvu uljudno priporočam svojo preurejeno

krojaško delavnico

v kateri izdelujem **moške obleke**, kakor tudi vsakovrstne **uniforme**, in vsa
druga v to stroko spadajoča dela.

Delavcem v oddaljenih krajih drage volje postrežem z vzorci Sprejemam tudi
že kupljeno blago v delo.

Izdelujem vse po najnovejšem kroju točno in natančno po meri. Delo sprej-
mam v vsakem kroju in vsaki množini. Slav. konsumnim društvom in gospodom
trgovcem priporočam posebni oddelek za izdelavo **konfekcij, oblek za pro-
dajo, od najpreprostejše do najfinejše izvršitve.** Na zahtevo dam tem
še bolj natančna pojasnila.

Svoji k svojim! Delavci, trgovci, podpirajte domačo tvrdko.

Za obilna naročila uljudno prosi

Matija Lazar
krojaški mojster v Kropi.

Cene brez konkurence!

Domača, poštna tvrdka!

Svoji k svojim!

FILIP FAJDIGA,

zaloga pohištva 962 52-25

Ljubljana,
Sv. Petra cesta 19

priporoča svojo veliko
zalogo raznovrstnega

pohištva

po najnižjih cenah.

2 12 - 4

Pozor!

„Slovenska delavska društva“! Kupujte svoje
potrebščine pri znani priporočljivi domači manufakturni
trgovini:

Češnik & Milavec (pri Češniku)

Špitalske ulice Ljubljana Lingarjeve ulice

v kateri dobite vedno v veliki izbiri **najnovejše blago**
za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštna in zanesljiva. Cene najnižje.

Tovarna
za stole

Franceta Švigeljna

na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
6 (26-7) izdeluje 2526 26-15

vsakovrstne stole

od preprostih do najfinejših po
najnižjih cenah brez konkurence.
Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo za-
stoj in franko.

Ne prezrite!

8 52-12

Kdor hoče res postrežen biti z

**dobrim, naravnim belim
in črnim vinom,**

naj se izvoli obrniti na staro znano in odlikovano
trgovino z vinom

Anton Ivanov Pečenko

v Gorici.

Postrežba točna in poštna. Cene zmerne.

Ne prezrite!

Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana - - - Stari trg šte. 10

Priporoča svojo
**trgovino
s klobuki
in čevlji**

**Velika zaloga
Solidno blago
Zmerne cene**

Delavci in delavke! Ozirajte se pri nakupovanju na tvrdke, ki z inseriranjem podpirajo naše glasilo!

Delavci in delavke! Ozirajte se pri nakupovanju na tvrdke, ki podpirajo z inseriranjem naše glasilo!